

Protocol d'ambientalització dels treballs forestals a l'àmbit del Parc Natural de la Serra de Collserola

ÍNDEX

Introducció	4
Contaminació atmosfèrica: fums, gasos i soroll	5
Residus i neteja de l'actuació	7
Afecció a les aigües i al sòl	9
Normativa relacionada	10

INTRODUCCIÓ

El Pla d'Acció de l'Agenda21 del Consorci del Parc de Collserola, aprovat el 20 de desembre 2010, estableix les prioritats d'actuació de l'òrgan gestor del Parc per a l'acompliment d'objectius de millora de la gestió ambiental de l'organització.

La gestió del Parc respon a un doble objectiu:

- la preservació, restauració i potenciació dels recursos naturals i de l'equilibri ecològic, i
- el desenvolupament d'un parc que suporti una part important de les activitats lúdiques, recreatives i educatives dels ciutadans.

Per aquesta raó, pràcticament tots els programes tècnics de gestió i educatius tenen relació amb el medi ambient.

Per tal d'avançar en el camí cap a la sostenibilitat, el Pla d'Acció és una forma d'incorporació de millores de la gestió interna del Consorci. En aquest sentit, el present document respon a l'actuació 6.2 prevista en el Pla d'Acció 2010-2013:

Establir un protocol per l'ambientalització dels projectes d'obres i els treballs forestals. Aquest protocol ha de ser un instrument per prevenir els efectes derivats de les obres i els treballs forestals, amb especial atenció a les zones d'alta fragilitat del parc per motius faunístics.

Actualment per la regulació dels treballs forestals, a l'empara de la legislació existent i amb l'experiència de l'òrgan gestor del Parc de Collserola, es disposa d'un Reglament amb les instruccions tècniques que s'apliquen en l'execució de treballs silvícoles. D'una banda, aquest Reglament recull les directrius generals de gestió de les activitats silvícoles que lleis sectorials amb incidència sobre el medi natural imposen en l'actuació d'aquest tipus d'actuacions. Per l'altra, dóna seguretat jurídica a tots els operadors que han de realitzar materialment aquests treballs, doncs des d'un bon començament disposen del contingut d'aquestes instruccions tècniques.

Els treballs forestals, per les seves característiques, poden tenir una incidència sobre el medi i sobre les persones de manera directa i indirecta. Si el Reglament de Treballs Silvícoles recull les especificacions tècniques concretes de la tasca en sí, el present protocol, que s'haurà de tenir en compte en totes les intervencions que es facin, amplia aquestes recomanacions per tal de minimitzar l'impacte ambiental i social en les diferents fases i en el conjunt de l'actuació.

Els treballs forestals o activitats silvícoles, són un mitjà per a la prevenció d'incendis, i en ocasions també per la restauració i millora en diversos àmbits del parc. Tal i com recull el reglament, si per causes molt excepcionals s'hagués de treballar durant el període d'alt risc d'incendi, entre el 15 de juny i el 15 de setembre, i no afectés a una zona de nidificació, es demanarà l'autorització excepcional al director general del Medi Natural, tal com ve expressat en l'article

17 del Decret 64/1995, de 7 de març, pel qual s'estableixen mesures de prevenció d'incendis forestals

El protocol pretén donar unes pautes de treball per tal de minimitzar els principals impactes que generen els treballs forestals més enllà dels definits al Reglament, essent els que es tracten a continuació:

- La contaminació atmosfèrica, mitjançant els fums, els gasos, el soroll i les vibracions
- La generació de residus i l'embrutiment que poden ocasionar els treballs forestals
- L'afecció a les aigües i al sòl

CONTAMINACIÓ ATMOSFÈRICA – FUMS, GASOS I SOROLL

L'atmosfera és un dels béns comuns que cal preservar, que determina la qualitat de vida de les persones i que es pot veure afectada de manera directa per determinats treballs forestals.

Les principals emissions a l'atmosfera ocasionades per les actuacions forestals i que poden incidir en la qualitat de l'aire són els fums, els gasos, el soroll i les vibracions.

En l'àmbit d'actuació cal tenir cura del manteniment i l'ús de vehicles i maquinària per tal de reduir les emissions de fums i gasos. L'ús i manteniment de la maquinària, així com el seguiment dels horaris de treball poden contribuir positivament a la reducció de les molèsties per soroll i vibracions.

El Reglament de treballs silvícoles estableix les limitacions a les actuacions per les zones d'especial fragilitat per motius faunístics i per períodes de nidificació. En àrees amb presència d'espècies d'interès comunitari es procurarà adequar la realització dels aprofitaments forestals a èpoques que no interfereixin amb el seu cicle biològic. En cas de ser necessari d'efectuar una actuació en èpoques sensibles per a alguna espècie d'interès comunitari, requerirà un informe previ de l'òrgan gestor de l'espai.

A més, seguir una sèrie de pautes de treball pot contribuir a la minoració de les molèsties que aquest pot ocasionar als veïns i visitants.

FUMS I GASOS

Vehicles

Els motors únicament estaran en funcionament el temps estrictament necessari per a desenvolupar l'activitat. S'ha de parar el motor dels vehicles quan aquests hagin d'estar aturats més de 3 minuts.

Cal circular per l'àmbit de treball sense fer acceleracions brusques i a una velocitat reduïda.

S'ha de garantir que tots els vehicles emprats a l'obra no emeten més fums/gasos que els que permet la normativa vigent i comprova la ITV.

Maquinària

Els motors de la maquinària únicament estaran en funcionament el temps estrictament necessari per a desenvolupar l'activitat. S'ha de parar el motor de la maquinària quan hagi d'estar aturada més de 3 minuts.

S'ha de garantir que tota la maquinària emprada per les tasques no emet més fums o gasos que els que estan fixats a les seves especificacions tècniques. Per aquest motiu, tota la maquinària ha d'estar sotmesa al control periòdic necessari per tal de poder-ho garantir.

Fums i gasos a causa de l'encesa de focs

Encendre foc està prohibit. Excepcionalment, segons l'article 18 del Reglament de treballs silvícoles del parc, el director facultatiu controlarà que es disposi dels permisos i autoritzacions corresponents.

SOROLL

Horari de treball

Tal i com estableix el reglament, l'horari s'establirà conjuntament entre el director facultatiu, el cap d'obra i, en el seu cas, el tècnic de seguiment. Un cop acordat, no es podran fer canvis sense avís previ i sempre amb la conformitat de la direcció facultativa.

Soroll produït per la maquinària

Totes les màquines i equips utilitzats a les obres realitzades a l'àmbit del Parc hauran de disposar de certificat d'homologació CE o certificat de conformitat CE i d'una placa en la qual s'indiqui el nivell màxim de potència acústica.

S'ha de garantir que la maquinària no supera els nivells de soroll establerts a les seves especificacions tècniques, realitzant un correcte manteniment de la mateixa.

Característiques de la maquinària

Els motors de combustió aniran equipats amb silenciadors de gasos de combustió i sistemes esmorteïdors de soroll i vibracions.

Els compressors i la resta de maquinària sorollosa hauran de funcionar amb el capot tancat i amb tots els elements de protecció instal·lats, bé pel fabricant o bé amb posterioritat, per amortir els sorolls.

Cal evitar les conductes que directament o indirectament suposin la supressió dels elements aïllants o esmorteïdors del soroll de la maquinària.

Soroll produït per vehicles

Els motors dels vehicles únicament estaran en funcionament el temps estrictament necessari per a desenvolupar l'activitat. S'ha de parar el motor dels vehicles quan aquests hagin d'estar aturats més de 3 minuts.

Cal circular per l'àmbit de treball sense fer acceleracions brusques i amb una velocitat reduïda.

S'ha de garantir que els vehicles emprats a l'obra no emeten més soroll que el permès per la normativa vigent i que comprova la ITV.

NETEJA I RESIDUS

Els treballs forestals generen quantitats petites de residus, però la tipologia d'aquests, per les característiques de l'activitat i l'ús intensiu de maquinària, sol ser variada i de complexa separació en l'origen. A més, els treballs forestals impliquen sovint la recollida dels elements de brossa aliena a la vegetació natural, tal i com estableix el Reglament.

Aquest fet, sumat al fet que l'àmbit d'actuació és un espai de protecció pels seus valors naturals, fan necessari prendre totes les mesures que es considerin oportunes per evitar l'embrutiment d'aquest.

Prendre mesures de prevenció de la generació de residus, separar-los en fraccions dins l'àmbit de treball i gestionar-los posteriorment tal i com assenyala la normativa vigent, prestant especial atenció als residus que siguin perillosos, serà una important contribució a la minimització de l'impacte ambiental.

La gestió dels residus generats durant els treballs s'haurà de realitzar a través d'una empresa inscrita al Registre General de Gestors de Residus de Catalunya. Es poden consultar els gestors inscrits al citat Registre al web de l'Agència de Residus de Catalunya.

Quan es tracti de residus especials, a més, s'hauran d'haver transportat al Gestor Autoritzat a través d'un transportista autoritzat per la Junta de Residus. Es poden consultar els transportistes autoritzats al web de l'Agència de Residus de Catalunya.

Identificació i disposició dels residus

S'ha de disposar d'un llistat dels residus que es generen, identificats per codi, segons el Catàleg Europeu de Residus vigent (codi CER). Segons aquest catàleg els residus es classifiquen en especials i no especials, essent els que s'enumeren a continuació un llistat no exhaustiu dels que es poden generar durant els treballs forestals.

RESIDUS NO ESPECIALS

Codi Tipus i subtipus de residu
CER

1501 Envasos (inclosos els de la recollida selectiva municipal): (01-09) Envasos de paper i cartró, plàstic, fusta, metàl·lics, compostos, mixtos, de vidre i tèxtils

RESIDUS ESPECIALS

Codi Tipus i subtipus de residu
CER

1302 Residus d'olis de motor, de transmissió hidràulica i lubricants

1307 Residus de combustibles líquids: Fueloil i gasoil (01), gasolina (02), altres combustibles, incloses mescles (03)

1406 Residus de dissolvents, refrigerants i propel·lents d'escuma i aerosols orgànics (procedents de neteja, desgreixatge i manteniment de maquinària)

020108 Residus agroquímics que contenen substàncies perilloses

200119 Residus de plaguicides

1501 Envasos (inclosos els de la recollida selectiva municipal): Envasos que contenen restes de substàncies perilloses o estan contaminats per aquestes (10).

1705 Terra (inclosa l'excavada de zones contaminades) pedres i llots de drenatge: Terra i pedres que contenen substàncies perilloses (03)

Disposició dels residus perillosos a l'àmbit de treball

Els materials o residus que puguin ser perillosos, que en obra poden ser olis usats, lubricants, bateries, piles, restes de pintures, etc., s'han d'emmagatzemar separatament de la resta de residus, en indrets estancs i a ser possible, tancats (fora de les zones de trànsit, sobre superfícies impermeabilitzades o cubetes de contenció, protegides de la pluja i els raigs del sol, etc.) fins al final de la jornada, quan s'han de retirar per la deposició o emmagatzematge en un altre espai.

Residus tòxics o perillosos

Si en els treballs forestals apareixen antics dipòsits o canonades no detectats prèviament que continguin o hagin pogut contenir productes tòxics i contaminants, es buidaran prèviament i s'aïllaran per tal de ser evacuats independentment de la resta i es lliuraran a un gestor autoritzat, tot seguint el protocol de prevenció de riscos laborals.

Quan es tracti de fibrociment o amiant es procedirà a la retirada dels materials a través d'una empresa inscrita al Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA), tal i com estableix la legislació vigent.

AFECCIÓ A LES AIGÜES I AL SÒL

Durant l'execució dels treballs hi ha operacions que poden requerir de l'ús d'aigua i de productes químics que, usats o gestionats de forma incorrecta poden ser una font de contaminació de les aigües a través de la xarxa de clavegueram, de les aigües freàtiques i del sòl, amb les conseqüències que aquest fet té sobre el medi i les dificultats que pot arribar a comportar la seva descontaminació.

En aquest sentit, evitar qualsevol abocament a la xarxa de clavegueram, seguir procediments adequats per a la neteja de maquinària i l'ús de productes químics i disposar d'elements de contenció en cas de vessaments accidentals, entre d'altres pautes de treball, contribuirà de forma positiva a reduir les possibilitats de contaminació de les aigües i del sòl i, en cas que es produeixi, a minimitzar-ne l'abast.

Abocaments a la xarxa de clavegueram

Està prohibit efectuar qualsevol tipus d'abocament a la xarxa de clavegueram públic. Sota excepcionalitat, els mantenidors de la xarxa podran donar aquest permís sempre i quan els abocaments no siguin contaminants i segons les condicions del tram de la xarxa concret.

Abocaments al medi natural

Està prohibit efectuar qualsevol tipus d'abocament al medi.

Reposició d'olis o combustibles

La reposició d'olis i combustibles s'ha de fer lluny de la xarxa de drenatge i de clavegueram i protegir el sòl amb elements impermeabilitzants que permetin retenir les possibles pèrdues.

Contenció de l'afecció a les aigües i al sòl

S'ha de disposar de sepiolita o sorra, per tal de poder actuar amb rapidesa davant d'un vessament accidental i així evitar possibles afeccions a les aigües i al sòl. En cas de vessament d'oli, de combustible, o producte químic sobre el terra s'extraurà la capa afectada, emmagatzemant-la en un contenidor/bossa, i tractant-la com un residu perillós.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

Referències normatives i tècniques consultades per a l'elaboració de la present guia i de referència per a l'ampliació d'informació que permet contribuir a la reducció de l'impacte ambiental i social ocasionat pels treballs forestals.

Referències normatives:

Reglament de treballs silvícoles del Consorci del Parc de Collserola.

Ordenança General del Medi Ambient Urbà de la ciutat de Barcelona, publicada al BOP de 16 de juny de 1999.

Contaminació atmosfèrica: fums, gasos.

Llei 34/2007, de 15 de novembre, de Qualitat de l'Aire i Protecció de l'Atmosfera.

Decret 152/2007, de 10 de juliol, d'aprovació del Pla d'actuació per a la millora de la qualitat de l'aire als municipis declarats zones de protecció especial de l'ambient atmosfèric mitjançant el Decret 226/2006, de 23 de maig.

Contaminació acústica

Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica.

Ley 37/2003, de 17 de noviembre, del ruido.

Reial decret 1513/2005, de 16 de desembre, pel qual es desenvolupa la Llei 37/2003, de 17 de novembre, del Soroll.

Reial Decret 524/2006, de 28 d'abril, pel qual es modifica el Reial Decret 212/2002, de 22 de febrer, pel qual es regulen les emissions sonores a l'entorn degudes a determinades màquines d'ús a l'aire lliure.

Residus

Decret 92/1999, de 6 d'abril, de modificació del Decret 34/1996, de 9 de gener, pel qual s'aprova el Catàleg de Residus de Catalunya.

Decret 93/1999, de 6 d'abril, sobre procediments de gestió de residus.

Decret 219/2001, d'1 d'agost, pel qual es deroga la disposició addicional 3a del Decret 93/1999, de 6 d'abril, sobre procediments de gestió de residus.

Catàleg Europeu de Residus (CER), aprovat per la Decisió 2000/532/CE, de la Comissió, de 3 de maig, modificada per les Decisions de la Comissió, Decisió 2001-118, de 16 de gener, Decisió 2001-119, de 22 de gener, i per la Decisió del Consell Decisió 573-2001, de 23 de juliol.

Llei 15/2003, de 13 de juny, de modificació de la Llei 6/1993, del 15 de juliol, reguladora dels residus.